

Posamezne številke Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 mm.). — Oglasi trgovcev in obrtnikov *mm* po 40 cent. osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po L —, oglasi denarnih zavodov *mm* po L 2. — Mali oglasi po 20 cent. beseda, najmanj pa L 2. — Oglasi, naročena v reklamacije se pošiljajo izključno upravi⁶ Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega Stev. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

pozicij. Nagrado za dramo je dobil dramatik in kritik F. X. Salda za svoje narodno delo »Dijete«. Izmed gledaliških igralcev so bili odlikovani prvaki Narodnega divadla v Pragi Leopolda Dostalova in Václav Vydra. Nadstevilna izredna nagrada je bila podeljena slovaškemu pesniku Josipu Gregoriju Tajovskemu za njegovo dramo »Smrt Djurka Langsfelda«. Pesnik je nedavno proslavil svojo petdesetletnico.

Ogrski minister Szabo umrl,
BUDIMPEŠTA, 1. Danes je umrl na srčni
kapi bivši poljedelski minister Szabo Magya-

De Valera obsojen
BELFAST, 1. De Valera je bil obsojen na en mesec ječe, ker se je podal v Ulster proti volji vlade.

Italijanski poslanik v Litvaniji.
KOVNO, 1. Izredni polnomočni minister
Italije Piacentini je predložil danes poverilna
pisma predsedniku litvanske republike.

„Col tempo vi persuaderete...“
Nedavno smo prav radi posneli članek «Učiteljskega lista», v katerem se je ugotavljalo gotovo zboljšanje v postopanju z našim učiteljstvom.

Sami smo se bali razočaranja, naš prijatelj «Il Popolo di Trieste» pa ga je bržkone že predvideval, kajti dejal je, da je radoveden, kako dolgo bo «Edinost»., zadovoljna.

Prav res ni trajalo dolgo, kajti ravno tam, kjer smo ugotovili gotovo izboljšanje, je nastopila kar čez noč najhujša reakcija. Stare učitelje, družinske očete, so začeli, meni nič,

tebi nič, mlati na cesto in ko smo mi ogorčeno protestirali, je nekdo v »Popolo di Trieste« ujaleno vzkliknil, češ: kaj pa se pritožujete, še lani bi bili morali biti odpušteni, ker »ne uživate zaupanja«..., a smo velikodušno počakali do letos. Kaj se torej pritožujete? Zahvalite se nam rajši.

Da ne bo »Popolo di Trieste« in kdor stoji za njim, mislil, da smo le vsi, ki »kujemo politični kapital« iz trpljenja našega učitelstva, dočim oni v svojem glasilu pejejo same slavospeve, naj posnamemo nekoliko odstavkov iz uvodnika v zadnjem »Učiteljskem listu«. Videlo se bo, kako kruto obžalujejo, da so se prenaglili s sodbjo, ki jo je »Popolo di Trieste« zabeležil kot bojni trofej za vse večne čase.

Evo, kaj piše med drugim «Učiteljski list» v članku «Navzdol»:

Ad ogni modo, col tempo vi persuaderete che non vi resiste: ma, tutt'al più...

Tako je govoril kr. šolski provoditelj 30. septembra v Vidmu pred slovenskim učitelstvom, 15. oktobra je podpisal vrsto odlokov, s katerimi odpušča prve učitelje po 7. členu

so, pojasnjuje, proveditorjeve glasilo, ker bi morali biti odpuščeni še pred enim letom, pred enim letom bi se morali odpustiti, niso uvaževali zaupanja. Za enkrat je odpuščeni

stirinjast, s čemer se ni rečeno, da bi jih ne bilo še mnogo, ki tudi ne uživajo zaupanja. »Vi persuaderete, col tempo, che non vi vogliamo male...» (S časom se boste prepričali, da vam nočemo zlega...)

Macchiavelli je dejal, da vladajoči lahko laže, če mu je laž v prilog. Nočemo danes nikomur očitati laži, povedati pa moramo, da smo se nedavno temu kruto varali. Videli smo ob začetku leta, da so se nastavili učil-

te, ki so bili že odpusteni, in da so dobili nekateri trajna mesta, česar nismo še doživeli po vojni. Mislili smo, da se je končno prelomilo z divjo prakso zadnjih dveh let, ko se zakon ni spoštoval. Bila je iluzija.

Bila je iluzija, ker tisti čas, ko se bo učitelj prepričal, da mu želijo dobro, ni še prišel. Še ni prišel in ne bo prišel. «Col tempo vi persuaderete che non vi vogliamo male», je svečano ovrgel sam oni, ki je to izgovoril, in

ovrget je, predno je izzvenel odmev njegovega neiskrenega govora. Pa to je brez pomena. Čuli smo povodnji lepih besed in smo videli, kako jih dejanja sproti zatajujejo in zame-tajo. Če smo spet enkrat doživeli isto, bomo

Brez pomena niso govori radi svoje manjše ali večje neiskrenosti, brez pomena so zato, ker je danes vse tako urejeno, da je učitelj

odvisen naprej od osebne milosti. In kar je še hušje, je odvisen od osebne milosti tako, da sploh ne ve, pri kom se začena. Večina sluščajev po 7. členu odpuščenih učiteljev kaže, da ni središče našega pravnega polo-

taja zakon, ampak vplivi, proti katerim smo brez moči. Kar se je kdaj reševalo pred očmi vsega učiteljstva in z uvaževanjem besed njegovih zakonitih zastopnikov, je danes potisnjeno v temne hodnike in partizanske po-

Posledice čutimo najprej mi sami, naš proletarski stan. Kolikor je učiteljstvo prestalo v zadnjih dveh letih, bodisi moralno, bodisi

Knjiga našega trpljenja je bogata, a nam ni v sramoto in ni pisana zastoj. To vemo. Kakor smo potiskani ob tla, tako bo prišel čas, da se dvignemo iz teme. Če ni danes

mere proti nam, nas to ne ubija, ampak
matrja, ker vemo, da se čas ne meri s pedjo,
makor ga merijo tisti, ki se bodo umerili.
Zato ne klonimo tilnika.
Kam vodijo metode skritih moči v javnem

življenju pa ne kaže le usoda učiteljstva, kaže jo tudi vse naše šolstvo v zadnjih časih. Tolikega nereda, tololikih protislovij, tolilikih napak in zlorab ni bilo pri nas na šolskem polju niti tekom prvega leta po vojni. Po

akonu bi moralo biti učiteljstvo do 15. septembra že povsod imenovano. Konec oktobra to še ni izvršeno. Kako tudi, ko se navišujejo celo mrtvi, ali pa taki, ki so že leto in dan iz dežele! Sole niso izžene in po-

pravljene, ni urnikov, ni učil, nered je nemajen vladar in je ni roke, ki bi ga znala magati. Na vsej črti triumfirata autokrali- em in birokratizem, nesposobna, maščo- valna in nasilna. Ni naša zadeva, raziskovati.

čegavo korist.»

DNEVNE VESTI

Grobovi govorijo

Vseh vernih duš dan!
Svet dan je to, posvečen spominu njih, ki jih želi krije gruda in ki smo bili, dokler so živeli med nami, združeni z njimi po najnežnejših in najplemenitejših vezeh: z vsem svojim žitjem in čustvovanjem.

Ljudje blagega in hvaležnega srca romajo k grobovom svojih dragih, da posvedočijo, da one vezi niso prekinjene, da so še žive med nami v našem spominu in v naši duši. Sin in hči hitita k grobu nepozabnih staršev, oče in mati k grobu sina in hčere, brat k grobu sestre, sestra k grobu brata, da se v duhu razgovarjajo s pokojniki svojci, da pomolijo gorečo molitev do Vsevišjega za blagor njihove duše, da okitijo njihove grobove s cvetjem in prižgejo na gomili lučico, ki naj govori njim, ki ležijo v jami, da rodbinska ljubav sega tudi preko smrti, da sta neminljiva njihov spomin in pa čut hvaležnosti v duši za vse ljubezen, skrb in dobrote, ki so jih jim izkazovali v dnevnih življenja svojega. Vseh vernih duš dan je svet dan, dan plemenitega čuta pijete do mrtvih. Vsi tisti, ki s čistim srcem in pobožno dušo romajo na grobove svojcev, doboj blažilo tolažbo, ker pričajo, da vsi viharji življenja ne morejo zadušiti plemenitosti v človeku, da človeštvo vendar-le vstaja božje stvarstvo.

Pa tudi narodi — istotako korok posamezna rodbina — imajo v grobovih dragih in nepozabnih svojcih ki so jim dolžni blagega in neminljive hvaležnega spomina. So to moške, ki so v življenju posvečali njim svoje umstvene in telesne sile, ki so se borili za njihove pravice in koristi, ki so ustvarjali pogoje za njihov razvoj in napredek, ki so jim poklanjali vso svojo skrb, ljubezen in zvestobo, ki so pokladali temelje njih sreče in njih bodočnosti. Narodi so dolžni, da na dan, posvečen mrtvim, počaste spomin takih svojih plemenitih sinov in dobrotnikov.

Tudi naš narod na tržaškem ozemlju ima mnogo grobov, v katerih spijo svoj večni sen moške, ki so mu bili nekad zvesto udani voditelji, modri svetovalci, dramitelji in neustrašni branitelji njegovih pravic, njegovega življenja.

Pred duševnim očesom nam je razdobje zadnjega polstoletja: Dolžnost naša je, da se na Vseh vernih duš dan s čutom neminljive hvaležnosti spominjamo našega Dolinarja, Cegnarja, Koseskega, Nabergerja, Nadliškega, Pečarja, Trobca, Mandiča, Votovca, Živica, Bartela, Martelanca, Ponikvarjeve in tolikih drugih, posebno pa tudi njega, ki so ga te dni položili v posvečeno okoliško zemljo, Kosca. Če bi hoteli tu pripovedovati o njihovem delu, bi morali pisati zgodovino tržaških Slovencev pol stoletja sem!

Posvetimo svoje misli njihovem spominu, poklonimo se pred njihovimi grobovi in — pogovorimo se z njimi!

Tudi grobovi govorijo! In grobovi naših zaslužnih mož govorijo: nadaljujte naše delo z isto ljubeznijo, zvestobo in vnemo, s katero smo se mi trudili za pošten, nesrečni in izmučeni narod naš! Gradite dalje na podlagah, ki smo jih postavljali mi! Vemo, da z novimi časi prihajajo nove ideje, nove potrebe, novi pogoji za življenje posameznikov in narodov! Cenite pa pravično in pravilno, kar smo ustvarjali mi primerno nekdanjim razmeram in potrebam! Ne rušite našega dela, marveč razvijajte ga dalje, primerno razmeram in potrebam sodobnosti! Na delu za blaginjo naroda bodita vam čista roka in srce! Naši politični organizaciji smo dali ime, ki ji označa glavno smernico: «Edinost!» Ljubimo se med seboj in tesno strnjeni bodimo na delu in borbi, za stvar svojega naroda! Ne mislimo na to, kar nas ločuje, marveč na to, kar nas druži in spaja! Le složno delo more biti uspešno, ko se moramo boriti proti tolikim neugodnostim razmer. To je bil naš program! Zvesti temu programu smo dosegli mi, da se je naša stvar stalno razvijala v smeri napredka! Medsebojna ljubav gradi, nesloga in sovraštvo pa le razdirata.

Tako nam govorijo grobovi naših zaslužnih prednikov. Poslušajmo te nauke in ravnajmo se po njih! Tudi grobovi govorijo!

BANCA ADRIATICA

Včeraj se je ob zelo obilni udeležbi vršil nazočani sestanek upnikov tega zavoda. Poročal je dr. Volli, ki je podal strahotno sliko položaja te banke in goljufivih činov, ki so se tam zgodili. Komitè je zastavil vse svoje sile, da se upravniki svetniki prisilijo, da popravijo vso škodo, ki so jo napravili z raznimi globami, kaznivimi deli in s svojo nezasišano malomarnostjo. Zahteval je sodelovanje vseh prizadetih in vsega občinstva. Kdor kaj zna — bodisi glede zlorab, bodisi glede premoženja odgovornih oseb — naj vse naznani odboru. Drugi govorilci so se pritožili proti nemoralni in kvarni navadi, da se v denarnih zavodih ustvarjajo sinekure za doslužene politike in strankarje, ki o finančnih stvareh nimajo nobenega pojma, in ki za dobro plačilo posojajo svoje ime in ugled, da pokrivajo razne svinjarije in s tem varajo in zapeljujejo občinstvo. Ravnotako so se pritoževali proti vladi, ki je iz državnega denarja, zbrane od davkoplačevalcev, zrtvovala za to banko nad dvajset milijonov lir in jo proglasila v mednarodni pogodbi za posredovalko v gospodarskih odnosih med Italijo in Jugoslavijo. Izročila je nato ta denarni zavod enemu — šarlatanu — ne da bi se dale briga za njegovo usodo in usodo vlagateljev. Zahtevali so, da se vladni faktorji posebno lokalni vendar enkrat zganijo na da poskrbijo, da se popravijo po tem povelju oškodovani javni in privatni interesi. V tem zadnjem smislu je bila sklenjena brzojavka na min. predsednika Mussolinija.

Diplomo je dosegel na zagrebški eksportni akademiji naš rojak g. Višnovski Viktor iz Trsta. Čestitamo in želimo mnogo uspeha!

Proč s komisariji!

V zadnjem času se je začelo po vsej Italiji gibanje proti občinski komisariji, ki jih je vsilil občinam sedanji režim. Mi smo že ponovno povedali svoje mnenje o tej nadlogi, ki tare naše ljudstvo, toliko v moralnem, kolikor materialnem pogledu. Ako zahteva javno mnenje po vsej Italiji, naj se razpiše občinske volitve, to s toliko večjo upravičenostjo lahko mi zahtevamo, ker so pri nas komisariji tuji, ki ne poznajo naših razmer, ne našega jezika. Kdo bo spravil več v red občinske finance, ki so jih zavozili ti komisariji? Mesta kakor Rim, Turin, Neapol itd. lahko plačajo svoje komisarije; a odkod naj vzamejo naše male občine vsote denarja? Kako upravljajo občine ti komisariji, nam nazorno kaže naslednji dopis iz Postojne:

Dne 28. minulega meseca smo praznovali tudi v Postojni dveletnico fašistovskega pohoda na Rim. Razun nekaj zastav po mestu, zaprti uradi in šole, je pokazala vsa ta proslava jako skromno lice. Nič več onega pomena, navdušenja, goš in kričanja ter prireditev kot pred leti. Nič čuda! Ako pregledamo bilanco fašistovskega dela v teh dveh letih, odkar nam je bil obč. zastop z nasilstvom odvzet in urinjen nepotreben in drag komisar, se nam pokažejo še žalostnejše številke. Prepotrebni vodovodi, ki smo ga težko pričakovali in je za človeštvo neobhodno potreben, je brzokone pokopan, mesto tega pa se zida nepotrebnna klavnica, ki bi jo še lahko pogrešali leta in leta in ki bi stala lepe stotisoče našo občino. Razni regulacijski načrti se delajo, kakoršna naj bude Postojna čez 100 let. Tudi to so nepotrebnih stroškov in stanje trde tisočake naše davkoplačevalce. Čemu to? Imamo stalno nameščena 2 inženirja v Postojni pri mestu in občini, ne vemo, ako nista odveč za tako majhen obrat. Zdravnike in živnozdravnike se nastavlja brez naše vednosti in naših želj. Uradništva in uslužbenec je pri mestu in občini preveč ter je potrebna redukcija. Tudi to obremenjuje preobčutno naše iztrpane mošnjake. Podpore se dajajo po tisočakah za nepotrebne otroške vrce, medtem, ko se naše šole zapirajo in naše učiteljske odstavljajo. Občinski proračun je izkazal potrebnost v l. 1923. preko L. 880.000. Kje je kričje? Kako bomo zmogli te ogromne svote. Bolniška blagajna je na robu prepada, brez rezerve, dočim je bilo pred letom še L. 60.000 gotovine. Kaj bode, ako izbruhne kakšna epidemija? Kam z bolniki, kje denar? To je umno gospodarstvo! Tako se gospodarji z žulji naših delavcev. Od jame ne dobi občina nikakih dohodkov več, ker je bila čez noč podžaljena, seveda brez vsakega protesta. Frekvence jame je sijajna, a občina nobenega haska od tega mesto polovico dohodkov. Ne vemo čegava zasluga je to? Zato so se nam naprtile pa raje razne obč. carine na živila, živino, družine itd., da bomo pod težo teh kmalu omagali. Mesto iskati dohodke tam kjer nam pristojajo, se iste malomarno prepričajo usodi, zato se pa nam predpisujejo raje razne nepotrebne, nove obč. določke, namesto iskati bolj uspešne vire obč. dohodkov. Pa kaj zato? Saj gospode, ki jih predpisujejo nič ali malo boljši. Bode že plačal dober in potrpežljiv Krasevec. Ker pa struna prenapeta rada poči, opozarjamo merodajne funkcije, naj kmalu razpišejo obč. volitve v Postojni, ker po zakonu bi smel biti le 3 mesece komisar na občini, a sedaj ga imamo že 2 leti. Ljudstvo pa pravi, ako ima take velike dolžnosti, naj ima tudi vsaj nekaj pravic. Brezprava raja, ne maramo biti več, dovolj je trpljenja, dovolj ponižanja, naša zahteva je opravičena, sveta stvar, zato dajte nam ljudsko zastopstvo v občino, brez kontrole ne pustimo več delati za našimi hrbti z našimi trdnimi žulji. Tako ne ide dalje! Za danes nekaj, drugič več!

Omenimo naj, da g. sedanjega obč. zač. komisarija ne zadevajo te vrstice, ker je gospod na mestu in pravičen, toda on je prevzel le slabo zapuščino.

Občinska hranilnica ima komisarija in tri uradnike, a dopisuje le v italijanskem jeziku strankam, ki ne razumejo laščine. So zato potrebni štirje uradniki? Tudi tu je potrebna radikalna remediura.

Eden v imenu 4000 prebivalcev.

Za naše vrvice in šole

Pričelo je zopet šolsko leto; mnogo otrok, ki so lani obiskovali naše zavode, je izstopilo koncem leta, a mnogo več se jih je v začetku novega šol. leta vpisalo. Vsi vrtci so prenapolnjeni. Naši malčki pa se ne zadovoljujejo samo s tem, da se mnogo lepega naučijo, temveč nestrno pričakujejo vsaki dan opoldanske ure, da dobijo kaj toplega za svoj lačni želodec.

In kje naj «Šolsko društvo» — čigar naloga je vzdrževati omenjene zavode — vzame sredstva za to, ako se ne stegne dorežljive roka naših dobrotnikov in položi dar naši deci na oltar?

Kakor do sedaj, tako upamo tudi letos od naših dobrotnikov, da nas ne zapustijo, da ne dovolijo, da bi se izvršil neizbrisni naroden greh, da bi morali našim malčkom odtegniti njih prvi pouk v materinski in borno kobilce.

Obrabčamo se vsled tega v prvi vrsti do vseh naših pevskih in izobraževalnih društev, dramatičnih godbenih, športnih krožkov in raznih klubov širom naše Julijske Krajine, da bi vsako društvo imelo vsaj eno prireditev v korist tega prepotrebnega društva. Prosimo tudi vse denarne zavode, naj bi ob zaključku letnih računov ne pozabili naših malčkov. Obrabčamo se tudi do posameznih naših dobrotnikov, naj nam prisložejo na pomoč z darovi ali s tem, da se vpišejo kot člani. Še pogrešamo v imeniku članov Šol. društva mnogo naših zavednih ljudi. Ne smemo bi biti Slovana v Jul. Krajini, ki bi ne bil član tega prekoristnega društva. Stare člane, kateri do sedaj še niso vplačali letošnje članarine, naprošamo, da to storijo v društveni pisarni; saj je članarina v resnici tako majhna, da jo lahko vsakdo zmore.

Spominjajte se naših malčkov tudi ob vsaki priliki, veseli ali žalostni! Naj bi ne bilo ne krsta, ne poroke in ne smrti, kjer bi se ne zbiralo in zadoščevalo Vam bo hvaležnost tisočih naših malčkov. Upamo, da naša prošnja ne ostane glas vpijočega v puščavi. «Šolsko društvo» v Trstu.

Iz uredništva: G. prof. Filip Peric se je vrnil s svojega rednega dopusta in prevzame s prihodnjo številko zopet poode odgovornega urednika našega lista od g. dr. Berceta.

K 14. stoletnici obstanka tržaške in koprške škofije

Zadnjič smo podali kratek obris stanja novogradeške škofije koncem 18. stoletja, danes podajamo obris stanja koprške škofije, posnet iz poročila, ki ga je leta 1623. poslal tedanji koprski škof Hieronim Rusca (1620—1630) papeževemu nunciju v Benetke. Škof pravi v uvodu svojega poročila, da ni v njegovi škofiji ne nevernikov, ne krivovercev, ne razkolnikov in tudi ne takih, ki bi bili sumljivi glede katoliške vere. V škofiji so samo tri židovske družine, po ena v Koprju, Izoli in Piranu, ki se pa bavijo samo s kupčijami in oduševstvom, kar jim je dovoljeno; glede vere ne dajajo nikakega pohujšanja. — Koprška škofija je vrboga, nadevalje škof, v Koprju je deset kanonikov, ki imajo na leto samo deset benediktinskih cekinov dohodkov in sicer iz salin in se od teh dohodkov morajo plačevati benediktinski republiki desetino. (Ricchezza mobile!) Razum teh je, da nekoliko drugih duhovnikov, ki so vsi v bogi. V mestu je tudi šest samostanov: dominikanci, franciskanci, konventualci, oservanti in tercijariji, serviti in kapucini; zunaj mesta je še hospic benediktincev. — V Izoli je župnik, trije duhovniki in dva mala samostana franciskancev in servitov. V Piranu so župnik s petimi kanoniki in druzgi svetni duhovniki ter dva samostana, franciskancev-konventualcev in oservantov. —

Po vaseh bivajo Slovani, ki imajo duhovnike svojeje naroda in jezika in ki opravljajo brevir in sv. mašo v njih slovenskem jeziku po izročilu sv. Hieronima in če bi tako ne opravljali, bi jim ljudje ničesar ne dali, kajti ti duhovniki so navezani edino na milostino, ki jo prejema od ljudi, ker so cerkve uboge in nimajo nikakih dohodkov. Škof hvali te duhovnike, da so vneti v svojem poklicu in da njih delovanje rodi dober sad. — Končno omenja škof, da ni v škofiji nikakega semenišča za duhovniške naraščaje. Če bi obstajalo tako semenišče, bi blagoslovno vplivalo tudi na sedanje škofije in dežele.

Kaj je vse kapitalistično?

1 + 1 = 2 je kapitalistično. Kako to? Tako, ker to trdi «Mali list», ki gre vedno z resnico na dan. Članek «Vzroki draginje», ki ga je objavila «Edinost» preteklo nedeljo, je prežet s kapitalističnim duhom, pravi «Mali list». Zakaj? Ker članek trdi, da mora poskočiti cena onega blaga, katerega svetlova proizvodnja se zniža, a konsum celo zviša. To ve vsak pripristo kmet, ki ni študiral narodnega gospodarstva, ne čital «Neue Freie Presse». Vsak pripristo kmet namreč ve, da je n. pr. vino dražje tisto leto, ko je pridelek manjši. Članek je dalje kapitalističen, ker trdi, da bi vlada s primerno trgovinsko politiko, s preprečitvijo spekulacij lahko ublažila draginjo. V tem oziru da je italijanska vlada premalo storila. Vse to je pisano v kapitalističnem duhu! Kaj ni vse kapitalistično danes? Sicer se da to vprašanje na žalost časnikiarjev, ki ne bodo od sedaj dalje imeli več kaj pisati, rešiti na ta-le način: Kapitalistično je vse, kar prinese «Edinost» članek «Vzroki draginje» bi torej ne bil kapitalističen, ako bi izšel dan poprej popolnoma neizpremenjen v «Malem listu»; tedaj bi bil recimo socijalističen (socijalisti naj se ne užalijo!)

Pa opozorilo, da je par dni pred našim člankom izšel v «N. Fr. Presse» podoben članek, smo «Malem listu» zelo hvaležni. Priznati moramo, da smo omenjeni članek prezrli. Naš list razpolaga sicer z uredniki, ki bi lahko še najmanj 7 člankov o vzrokih draginje spisali, ne da bi jim bilo treba zajemati snovi iz «N. Fr. Presse»; toda omenjeni članek bi nam bil prav dobro došel, ker bi vendar lahko iztaknili v njem kako dobro misel, posebno ker je «Edinost» najmanj tako... kapitalistična kakor «N. Fr. Presse».

Vidiš, «Mali list», tudi mi gremo z resnico na dan!

Kratke črtice o tomaiški škofiji

Na podlagastem griču, ob katerega vzhodni leži Tomaj, je bilo že v predgodovinski dobi gradišče, v rimskih časih pa naselbina, kar spričujejo starine, najdene po njah. Gotovo je, da je bil že zgodaj v srednjem veku tukaj duhovnik, ker je bilo tukaj pokopališče in krstni kamen. Že v 6. stoletju so bili v naselbinah zunaj Trsta duhovniki, ki pa niso smeli krstiti. Krstni kamen je bil samo pri stolni cerkvi. Leta 1316 se je nahajal v Tomaju župnik, takrat imenovan «plebanus» in diakon. A že v 9. stoletju se omenja cerkev s krstnim kamnom, v 11. stoletju se omenja že župnije, plebanije ruralne. Ti plebani pa so bili delegatje škofa, ki je bil edini duhovni pastir in župnik, še le v 12. stoletju so isti plebani bili stalno nameščeni. Toda župnije okoli Trsta so bile prisojene tržaškemu stolnemu kapitelju, ki je pošiljal v dušno pastirstvo katerega svojega kanonika ali drugega vikarja. Koncem 14. stoletja so si baroni Walse, gospodje derinski in krški po krivici prilaštili pravico patronata tomaiške župnije in imenovanje župnika, radi česar je nastala pravda, s katero se je pečal bazelski koncil in tudi cesar Fridrih III., a končno je pravdo razrešil papež Pij II. prejšnji tržaški škof na način, da je moral odsej župnik tomaiški plačevati tržaškemu kapitelju 16 cekinov na leto. — Iz zgodovine tomaiške župnije je malo znanega, ker je sredi 18. stoletja pogorelo župnišče; zgorel je tudi župni arhiv; rešili so le cerkvene matice, neka stara pisma, med temi tudi listine (breve) tržaške škofa Eneja Silvija Piccolomini, poznejša papeža Pija II., o posvečenju duhovske cerkve in nekaterih oltarjev v podružnicah tomaiške župnije. — Stara župna cerkev je bila sedanja cerkev M. B. v Britofu. Tukaj je bilo okoli cerkve tudi pokopališče. Prej je bila ta cerkev posvečena sv. Petru. Sedanjo župno cerkev na griču posvečen sv. Petru in Pavlu so zgradili v 17. stoletju. Zraven te cerkve je bila že do novih časov starodavna cerkev sv. Pavla, ki so jo pa o priliki gradnje samostana školskih sester podrli. Tomajška župnja je imela v prejšnjih časih še šest podružnic kapelanijskih cerkev. Avber, Repentabor, Dutovlje, Kopriva, Kazlje, Kopriva in Skopo. Prvi dve sta se odcepili od matere fare in postali samostojni župniji. —

Znana so imena župnika od leta 1624 naprej. Župni arhiv je, kakor omenjeno zgorel. Tega leta je bil župnik Gaspar Suagel (Švagelj). Leta 1629 je postal župnik Jakob Crisat (Križaj) rodom iz Solkana, ki je bil apostolski protonotar. Po njegovem prizadevanju je bila zgrajena sedanja župna cerkev na griču. Umrl je leta 1661. Temu je sledil František Locatelli, ki je bil opat, generalni vikar in arhidijakon tržaški. Župnikoval je le malo časa, kajti leta 1662 je prišel v Tomaj novi župnik Hanibal Baron Eggh, ki je župnikoval 50 let, umrl je leta 1713. Naslednik mu je bil Franci-

šek Rome, doktor bogoslovja in apostolski protonotar, ki je ostal v Tomaju do 1718. Sledil mu je Fran Slokovic do 1730. Dve leti je bila župnja izpraznjena in leta 1732 je bil imenovan župnikom Pavel František Clapsche, ki je bil apostolski protonotar, grof palatinški, vitez in kanonik pitanski, rojen v Kostelu, župnikoval je 40 let. Bil je zelo skrben za oplešanje cerkev njemu podrejenih, v Krepiljah je na svoje stroške zgradil sedanjo podružnico sv. Nolburge. Pokopan je v tomaiški župni cerkvi pred velikim oltarjem. Za časa njegovega župnikovanja 15. maja 1752 je zgorelo župnišče, zažgano od zlobne roke. Sledil mu je leta 1772 Jakob Gans, rodom Rečan, umrl 1788. Spisal je tudi v slovenskem jeziku katekizem in molitvenik, en izvod se hrani v župnem arhivu tomaiškem. Leta 1790 je postal župnik Anton Filip Dujmich tudi rodom iz Reke, doktor bogoslovja, častni kanonik goriškega kapitelja, umrl leta 1821. Zastopil je za tedanje čase veliko premoženje 14.000 goldinarjev, vse v dobrodelne svrhe. Njegova slika se nahaja v tukajšnji knjižnici. Se omenjena leta mu je sledil Jožef Chrobath, rodom iz Idrije, umrl je v Tomaju 1830. Slednjega leta je postal župnik Anton Ukmar, domačin, rodom iz Koprive, rojen 1796. Leta 1866 je bil ustanovljen v Tomaju dekanat, do tedaj so vse župnije in duhovnije, ki tvorijo ta dekanat, spadale pod dekanijo tržaške okolice, ki se je tedaj nahajala v Skednju. Tako je Anton Ukmar postal prvi tomaiški dekan, pozneje tudi častni kanonik tržaškega kapitelja. Umrl je 6. febr. 1877. Sledil mu je Urban Golmajer, rodom Gorenec, sorodnik goriškega nadškofa Andreja Golmajera, ki je stopil v pokoj leta 1894. Po njegovem prizadevanju je bil zgrajen v Tomaju samostan školskih sester. Leta 1894 je postal župnik in dekan Matija Sila. Sledil mu je letos domačin iz Dutovelj Albin Kunder. — Tomajška župnja šteje okoli 1500 vernikov, s kapelanjami Dutovlje, Kazlje, Kopriva in Skopo pa okoli 3700 vernikov. Odcepili sta se v minulem stoletju Avber in Repentabor ter postali samostojni župniji.

Ostavka kr. komisije za upravljanje tržaške pokrajine

23. septembra t. l. so podali člani kr. komisije za upravljanje tržaške pokrajine dr. Depiera, dr. Kers, avv. Frausin in avv. Pieri radi nasprotstev, ki so nastala s pokrajinsko federacijo fašistovske stranke, v roke prefekta svojo ostavko. Ker ni prešla do sedaj s strani prefekta še nikakega odgovora, mu je omenjena komisija poslala dalje pismo, v katerem ga prosi, da ukrene glede ureditve vprašanja vse potrebno, ker se smatrajo upravitelji oporočeni vsake dolžnosti, ki bi izvirala radi prefektovega zadržanja.

Promocija. Te dni je bil na kr. vseučilišču v Padovi promoviran za doktorja prava g. Gruden Josip iz Nabržine, sorodnik že dveh mlad. doktorjev iz znane Grudenove družine v Nabržini. Mlademu doktorju uže čestitke!

Tiskarski škrt. V včerajšnji vest o aretaciji dveh upravnih svetnikov «Banca Adriatica» se je vrnila neljuba pomota. Pravilno bi se med drugim moralo glasiiti: Avv. Caccopardo in Ciro Kamenarović sta bila aretirana.

Meščanske šole na Hrvaškem. V smislu resolucij, sprejetih na novosadskem kongresu meščanskih učiteljev, je ministrstvo prosvete sklenilo, da se vse dosedanje višje ljudske in višje dekleške šole na Hrvaškem in v Sloveniji ter v Bosni in Hercegovini v bodoče nazivljajo «gradjanske šole», kakor se nazivljajo te šole v ostalih pokrajinah. V Sloveniji se take šole imenujejo «meščanske šole».

Dr. Pivkovo predavanje v Ptuj. V sredo je predaval prof. dr. Pivko iz Maribora v ptujskem mestnem gledališču pod okriljem muzejskega društva o poeziji v pravnih občinah pujske okolice. Gledališče je bilo polno občinstva, ki je z zanimanjem sledilo živahnim slikam sedaj že močno izumirajočih pravnih občin. Po predavanju se je vršil v Nar. domu sestanek ptujskih narodnjakov, na katerem je bila vrsta lepih nacionalnih govorov. Strokovna obrtno-nadaljevalna šola za tujeje gostilničarje, hotelirke in kavarniške obrti v Mariboru. Vpisovanje v to šolo se je vršilo v petek, 31. okt. od 3. do 5. pop. V ponedeljek, 3. nov. ob 4. pop. se šola slovesno odprla, v terek se pa prične z rednim poukom.

Društvene vesti

Repriza «Tujeja kruha»

V terek, 4. t. m. ob 8. zvečer, se ponovi v dvorani DKD pri Sv. Jakobu krasna Turgestopi g. Terčič, član ljublj. gledališča, ki je dosegel pri premijeri pravi trijumf. Kako je segla ta igra ljudstvu k srcu, je pokazalo navdušenje občinstva pri premijeri, ki je tolikokrat klicalo igrača na oder, predvsem g. Terčiča. Kdor hoče slišati kaj res lepega, naj pride v terek k predstavli!

Ugodna prilika za diletante. Ker namerava «Sentjakob. čitalnica» razširiti in izpopolniti svoj dramatični odsek, sprejema več diletantov, posebno ženskih moči. Kogar veselja dramatika, tudi ako ni še nikoli nastopil na odru, naj ne zamudi te ugodne prilike ter naj se čimprej prijavi v dvorani DKD pri Sv. Jakobu, in sicer vsak dan od 20.30 do 22. V dramatičnem odseku sodelujejo nekateri priznani igralci bivšega slov. gledališča v Trstu, ki bodo poučevali začetnike v dram. umetnosti ter jim brezovno pomagali do uspeha.

Knjižnica v Rojšanu. Javila se vsem članom knjižnice, da je prišla večja množina novih knjig. Knjižnica je odprta vsako nedeljo od 10—12 predpoldne. — G. Josip Černac je daroval 9 knjig, zakar se mu odbor M. D. «Zarja» najpriprskneje zahvaljuje.

Javna knjižnica pri Sv. Jakobu. Dobra knjiga — najboljša prijateljica, v vsaki hiši je dobrodošla, posebno v pustih zimskih večerih, ko vsakdo rad posedla pri toplem ognjišču. Lepo čtivo mu prežanja dolg čas, ga zabava ter poučuje. Lepe povesti in zanimivi romani se dobijo v knjižnici «Sentjakob. čitalnice», v katero se lahko vpiše vsakdo. Knjižnica posluje vsako nedeljo od 10. do 11. ure predp. v poslopiju stare policije pri Sv. Jakobu. «Čitalnica». Vajte za «Tui kruh» v ponedeljek ob 8.30. Vidite vsi točno! — Režiser. MDP - Sv. Jakob. Jutri ob 20. redni sestanek s predavanjem v navadnih prostorih. V terek zjutraj ob 10. se vrši sestanek celokupnega članstva v dvorani DKD. — Odbor. D. K. N. Tomasec - Trst. Jutri ob 19. pevske vaje, kakor določeno. — Odbor.

Pevsko društvo «Kontovec» bo imelo danes ob 13.30 svoj občni zbor. — Odbor.

Pevsko društvo «Ilirija» v Trstu, bo priredilo 16. t. m. velik vokalni koncert. Izbran,

bogat spored najboljših del jugoslovanske glasbene literature bo nudil obilo užitka.

Podrobnosti bodo pravočasno objavljene. — Odbor.

Društvo «Zora». Jutri ob 19.30 seja T. K. v navadnih prostorih. V terek ob 6. navaden trening nogometašev T. K. Danes popoldne pešizlet v Bazarico. Zbirališče ob 13. pri rojanskih obokih. — V. O.

SPORT

«Konkordia» - Zagreb — «Edera» - Trst
Za danes napovedana tekma med «Konk.rdio» in «Edero» se ne bo vršila radi svečanosti za tržaške vojne žrtve.

Nogomet. Danes ob 12.30 se bo vršila nogom. tekma med 1. četo M. D. «Zarja» - Rojan in 1. četo S. C. «Ponizana», odsek Sborcola na igrišču Viale Regina Elena.

Nogometna tekma. Jutri, 3. nov. ob 15. uri se bo vršila na igrišču M. D. Prosvete — Opčine (ob cesti Opčine — Prosek) prijateljska nogometna tekma med F. C. «Costanza» in M. D. Prosveta Opčine. Tekma bo zelo zanimiva, ker sta obe četi dobro izumene. Od strani občinstva se pričakuje obilna udeležba posebno, ker je vstop prost, prosti prispevki dobrodošli.

Iz tržaškega življenja

Bencin so kradli. Iz skladišča družbe «Società esercizi automobili» so v zadnjem času pogostoma zmanjkali sodčki bencina. Ravnaletje podjetja si je zamen prizadeval, da bi prišel tatovom na sled; končno je prijavil zadevo na kvesturi. Policijskim agentom, ki jim je bilo poverjeno tozadevno poizvedovanje, se je posrečilo v razmeroma kratkem času izslediti krivice: 29-letnega uradnika Salvatore L., 34-letnega težaka Petra F. in soferja Friderika D., starega 30 let. Vsi trije so bili pridržani v zaporu.

Tepeni mornarji. V neki krčmi v ul. Capitelli so sinoči prepevali nekateri preje vinjeni dalmatinski mornarji. Petje pa je razdiralo nekatere mladeniče, ki so šli mimo gostilne; očitno jim niso bile popevke po godu, kajti prihrumeli so v gostilno ter se spravili nad mornarje. Nastal je pretep, tekmo katerega so padale klolute in brci, da je bilo jo. V splošnem ravsju je 25-leten mornar Peter Dvornik dobil udarec s stolicjo po glavi, ki mu je povzročil veliko bunko nad levim očesom. Dobil je potrebno pomoč od zdravnika rešilne postaje.

Iz stičnih vzrokov je kmalu pozneje prišlo v kavarni «Quarnaro» do pretepa med nekaterimi mladeniči in družbo mornarjev, ki se je nahajala v kavarni. Pri pretepu je bil mornar Jakob Dulčić, star 21 let, lahko ranjen na glavi. Tudi njemu je moral prihiteti na pomoč zdravnik rešilne postaje.

Tatvina kolesa. Uradnik Virgilj Bernardi, stanujoč v ul. Cattedrale št. 8, je predvčerajšnjim popoldne pustil svoje kolo, vredno 400 lir, pred kioskom podjetja «Espressi velocio» na trgu Nicolò Tommaseo. Ko se je vrnil, ni našel kolesa nikjer. Bernardi je prijavil tatvino na policijskem komisariatu v ul. Sanità.

Aretecija. Ker si je neupravičeno pridržal znesek 300 lir, ki ga je pred kratkim izterjal na račun gostilničarja Virgilja Vesta, lastnika gostilne «La Rinascente», je bil aretiran 29-letni natakter Peter P., zaposlen v omenjeni gostilni.

Vesti z Goriškega

«Mlinar in njegova hči» v Gorici. Sinoči je dram. društvo uprizorilo to žaloigro z zelo dobrim uspehom. Posebno dobro je igrala gčica Jugova (Jerka); dober je bil tudi g. Lovko (Mlinar). Splošno se opaža napredovanje igralcev. Žal, da ni oder tako tehnično urejen, da bi zadostil zahtevam, ki jih stavi ta igra radi pogostega menjanja slik. Udeležba je bila jako dobra. Goričani so zapustili Trg. dom v svesti, da se je jelo goriško gledališče zopet ozivljati.

Goriško okrajno učit. društvo bo zborevalo v Gorici v Trg. domu dne 6. nov. t. l. ob 10. uri po sledečem dnevnem redu: predsedniško poročilo, volitev treh računskih pregledovalcev, pregled in odobritev društvenih računov, volitev društvenega odbora, razni predlogi. — Pridite vse in vsil! — Odbor.

Splošno slov. žen. društvo v Gorici prosi cenj. učitelice na deželi, da naberejo med svojimi učenkami in znankami ročna dela ter jih posodijo društvu za že naznanjen razstav. Prosimo zlasti za ona ročna dela, katera je gorimenovano društvo pripravilo in narisalo. Oddaja naj se jih pri društveni predsednici, III. nastr. Trg. doma, proti potrdilu.

Predavanje g. Ferjančičeve «O sreči in zakonu» se bo vršilo 9. nov. točno ob 3. pop. v društveni sobi, ul. sv. Ivana št. 7. Vati se k mnogostevilni udeležbi.

Gorica bi rada zlato svetinjo. Gorica bi si rada okrasila svoje grudi z zlato svetinjo za hrabrost. To željo je izrazil ob njenem imenu goriški mestni svet v četrtkovi slavnostni

akega sveta k g. Lazarju Antonu trije od-
palcanci in sicer podžupani: Simac Ivan, Simac
Anton in Lavrenčič Jozef (Logje) in so ga na-
prosil, naj proda občini hišo, ki je bila tedaj
prazna. Kje je tu kako vsiljevanje, g. Resnic-
kub? Da bo pa naše ljudstvo trpelo radi kup-
nine in jecalo celih trideset let pod tem bre-
menom, naj to ne skrbi k. dopisnika, saj ima
naša občina kemika, ki dela iz vode mleko
in ki zna zelo dobro ceniti gorski sir. Našim
je pripravila dopisnika, da se je spravil nad
naše zasluge, za občinsko blaginjo vnele in
poštene može. Za to pot dovolji Dopisnik pa
naj pusti, ko nas zopet »obišče«, popotno pa-
lico lepo doma, naj ne moti naše gorske ti-
šine s svojo popotno palico lepo doma, naj
ne moti naše gorske tišine s svojo popotno tor-
bo in naj ne zastropja našega svežega planin-
skega zraka.

Ajdovščina - Sturje. - (Polena pod noge od
lastnih sinov). Dobro nam je še v spominu
dogodek, ko so nedavno temu posegli organi
naše varnostne oblasti z nezasišano odredbo
v naše skromno in nedolžno prostorno delo.
Mnogo se je pisalo o tem nekakem vzorcu
nekulturnega postopanja z našim ljudstvom.
Prisiljeni smo danes zopet obuditi ta nepri-
jetni dogodek. V mislih nam je namreč slučaj,
ko je bilo študentskemu pevskemu zboru o priliki
nameravanega izleta na Krvk, kjer je imel
peti pri nameravani maši na prostem, nalo-
ženo, da ne sme peti pod osebno odgovornostjo
g. župnika-pevovodje nobene druge pesmi,
razen cerkvenih pri maši. Dalje nam je v mi-
slih slučaj, ki se je menda zgodil nekoliko
prej, ko se je od iste strani naložilo ajdov-
skemu zboru, da ne sme peti pri namerava-
nem nedeljskem pešizletu, katerega se sme
udeležiti tudi največ 30 oseb. Znano nam je
tudi, da se oba izleta vsled teh gorastnih
zahtev nista vršila. Znan so nam dalje mnoge
slikane in neprilike, ki sta jih morala oba zbora
pretrpeti v zadnjih letih, hoteč vršiti svoje
vzgojevalno delo med našim narodom s tem,
da gojita umetnost in glasbo, kar je dovoljeno
po celem kulturnem svetu in kar je ravno
znak kulturne stopnje posameznih ljudstev.
In koliko težko sta imela zbora, da sta mogla
sploh obstojati in delovati, saj se ni prepevo-
dovalo samo vaje v zaprtih zasebnih prostori-
lih, ampak se celo v gostilnah se je prepevo-
dovalo v zgodnjih urah ubrano petje posamez-
nih skupin pevcev, medtem ko je pa tuljenje
in razsajanje imelo pristo pot. Kljub temu
smo imeli priliko doživeti v zadnjih letih od
strani obeh zborov, pač po razmerah več ali
manj posrečenih, nastopov in koncertov. Vse
te težkosti so pevcu skupno s svojimi pevo-
vodji z žilavo vztrajnostjo srečno prestali in
nadejali smo se, da se bomo v bodoče nemo-
teno naslanjali ob prijetnih zvokih naših zborov
ob raznih prilikah, posebno ob nastopajoči
zimski dobi. Toda temu, žal, ni tako. Ne vemo,
ali nam je že tako usojeno, ali je zli duh ali
kaj, ki ne dopušta tega, česar si gotovo vsi
želimo. Razveseljeni smo bili, ko smo doznali,
da nam bo v kratkem ajdovski zbor nudil
nekaj glasbenega užitka in razvedrila. Toda
ona tajna sila je že zopet tu, ki bi rada poru-
šila to namero. Tokrat ni morda kakšna oblast
ali njen organ (vsaj do sedaj ne), niti kak so-
vražnik ali nasprotnik našega naroda, ne,
ampak na žalost so to ljudje iz lastnih vrst.
Žalostno ali resnično? Zdi se, kakor da bi visela
kakka težka kletka nad našim narodom, da je
množkrat on sam najboljši zaveznik sovraž-
nikov v boju proti — sebi. Težko nam je v
duši, ko si moramo to priznati. Ali je zloba,
ali zavist, ali osebnosti, ali častihlepnost, ali
kak druga strast, ne vemo. Najbrže nekaj
vsega tega, česar pa mi sedaj ne bomo pre-
iskovali. Vprašali bi pa prizadele in njihove
kolovodje, ki po našem mnenju niso in po
svoji vzgoji bi ne smeli biti s svojimi možgani
preveč na kratko privezani, da ne bi tega ra-
zumeli, vprašali bi, ali se ne zavedajo svojega
našemu življenju tako škodljivega počenja? Ali
se ne zavedajo zlih posledic njihovega
rovarenja, ki služi le drugim, a je nam in njim
samim v škodo in strambo? Se je čas, da se
izognemo razpaljenju strasti. Zato kličemo vsem
se pred dvanajsto uro: zavedajte se položaja,
v katerem se nahajamo! Za podiranje največje
in najtrdnjše stavbe ni treba mojstrov in ve-
likega truda, ali graditev tudi najmanjše baite
je treba znati graditi in delati, delati. Vrnite
se na pravo pot, da bo veljal in za vas običajen
pozdrav našega znanega rodoljuba: Slava na-
rodu, ki ima take sinove!

tečna krma. Če hočemo ušiti zaiteti, moramo
v prvi vrsti skrbeti za snago. Ušiti na pravič-
no najboljše zaiteto s tobakovno vodo ali to-
bakovnim izvlečkom. Na en liter vode denemo
2-3 žlice tobakovega izvlečka. Ta voda pa
učinijo jaje ali gnilo ne uniči, zato je treba
drženje čez kakih 5 dni ponoviti in to to-
likokrat ponoviti, da ušiti popolnoma izginejo.
Ušiti se nahaajo tudi v steli, zato je treba
tudi stelo premeniti.

(Dalje na IV. strani).

†

Naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem
in znancom tužno vest, da je 31. oktobra v
starosti 77 let v Gospodu zaspala

Ivana Nemec
roj. Zavrnik

Pogreb drage pokojnice se bo vršil v nede-
ljo, 2. oktobra ob 10. uri.

BILJE, 1. novembra 1924.

ZALUJOCA DRUZINA.

†

Potr žalosti naznanjam v svojem in v imenu
drugih sorodnikov žalostno vest, da je moj
nepozabni brat

JOSIP LAVRENČIČ
predčerašnjim ob 4. uri popoldne v Go-
spodu zaspal po dolgi in mučni bolezni in
previden s tolažbo sv. vere.

Pogreb se bo vršil danes popoldne ob 3 uri
in pol iz hiše žalosti št. 1021 pri Sv. Mariji
Magdaleni spodnji na Katinoru.

TRST, 2. novembra 1924.

ANDREJ LAVRENČIČ.

Mali oglasi

30 A. Z PANJEV, novih, na 20 satov, z mla-
dimi maticami, se proda radi sehitve po
ugodni ceni. Adamč, Ivanjgrad, p. Komena.
1414

PRILATELJI Vabim Vas na svoj lastni pri-
delek vipavca v via Udine 7, Jerič Filip,
lastnik. 1415

STANOVANJE, kuhinja in soba, meblirano,
se proda. Via S. Marco št. 33, IV., vrata 51.
1416

BRINJE-ve jagode, trudeče, dobavila po
ugodni ceni J. Sandelj, Lupoglava - Lupo-
gliano, Istra. 1417

FRAN ZAFRED, Campo Belvedere št. 1, na-
znanja prijateljem in znancom, da toči
prvovrstna vipavka vina po L. 3,20, za dom
po L. 2,80, istrsko črno po L. 3,20, za dom
po L. 2,80; črno domače po L. 3,80, za dom po
L. 3,20; belo (sv. Križ) po L. 4, za dom po
L. 3,60. Priporoča se za obilen obisk. 1418

GOSPODINCA zmožna slovenščine, italijan-
ščine in nemščine, išče primerno uradni-
sko mesto v mestu ali na deželi. Cenjene
ponudbe pod »Marljiva« na upravnishvo. 1419

GLASOVIRJE v vsakem stanju popravlja,
uglašuje, kupuje in ceni. Pečar, Trst, Via
Molino a vento 5, III. 7

BABICA, avtorizirana, sprejema noseče.
Zdravnik na razpolago. Dobra postrežba.
Govori slovensko. Tajnost zjamčena. Sla-
vec. Via Giulia 29. 1394

PRIZMATIČNE daljnogled kupuje Giusto
Hirsch, optik, 36 — via Mazzini 36 — Trst.
1300

DREVESNICA in trtnica, Brata Sirca, Godnje,
p. Duvolje. Enoletne cepilneke, velikost
1-2 m: hruške, jablane, brešve, črešnje itd.
na raznih podlagah, najboljsh vrst. Cepilne
trte: kraški refošk in razne bele. Spreje-
majo se naročila. Postrežba točna. Cene
zmerne. 1371

BABICA, diplomirana, govori slovensko,
sprejema noseče. Ljubezniva oskrba. Na
željo zdravniška pomoč. Stroga tajnost.
Via Bosco 10, prvo. 1399

KRONE, goldinarje, zlato, srebro, briljante,
platin in zobovje kupuje in plačuje po naj-
višjih cenah znana zlatarna Triputti, Via
Vincenzo Bellini št. 13. 1402

BRINJE čisto, suho, kupimo vsako količino.
Istotam dobite vsakovrstna semena, umetna
gnojila, pluge, slamoreznice itd. Kmetijsko-
Trgovsko Društvo, Trieste, via Raffine-
ria 4. 1403

SEDLARSKO pomočnike, pridne in dobro
strokovno izvežbane, išče Robert Meršnik,
sedlarski mojster, Il. Bistrica 124. Delo
stalno. Plačilo dobro. 1404

CEMENTNE SKRILE za tlakovanje stanovanj
proda po izrednih cenah inž. Bonetti, ul. S.
Nicolò št. 4. 1406

POZOR! Kupujem cunje od 0.80—1 L kg, vr-
arhivni papir, železo in kovine. Skladišče
via Rigutti 3, Sklavnik. 1410

DEKLE za vsa hišna dela se išče. Prednost
imajo začelnice. Corso Garibaldi 32, Ba-
yadere. 1412

G. DOLLINAR, Trst, Via Ugo Polonio št. 5
(prej Via Bacchi) Telefon 27-81, uvoz iz-
voz. Velika založba papirja za zavijanje, pi-
salnega i. t. d. papirnatih vrečic ter valčkov
raznih velikosti lastnega izdelka. 16

KDOR ZELI v JUGOSLAVIJI popolnoma var-
no in dobičkanosno naložiti denar, naj se
obrne na Gospodarsko pisarno d. z. o. z. v
Ljubljani, Wolfova ulica 1. 36/2

Zlato, srebro, krone, platin, zobovje
kupuje
Zlatarna Albert Povh
Trst, Via Mazzini 46 (25)

MILO FENDERL
'SUPERIOR, rumeno in 'PURO VERDE,
je zjamčeno čisto in brez-
dvomno najboljšo, bodisi
vsled svoje naravne dobrote
bodisi vsled posebnega iz-
delovanja.
Pazite na ime „FENDERL“
ki je vtisnjeno na vsakem
kosu.

Zobozdravniški ambulatorij
D. CICERO
v privatni kliniki v Postojni
Tehnični ravnatelj Jak Fridmann
Vsako delo zjamčeno
Cene zmerne
Sprejema od 9—12 in 16—19
Podružnici: (562)
v Vipavi in v So. Petru na Krasu

!! Na obroke !!
Moške in ženske obleke izdelane in
po meri, bogata izbira tu- in inozem-
skega blaga, plaščev, paletots, površni-
kov, dežnih plaščev, obuvila, klobu-
kov, ženskega perila itd.
Lastna krojačnica za ženske obleke. - Cene
in pogoji najudobnejši!
Prvovrstna krojačnica za moške obleke
Viale XXX ottobre 3, I. Tel. 39-20
NB. Tvrška ex „Providenza“ Via Giannina 15 se
je združila z našo.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA
Glavnica in rezerva Dinarijev 60.000.000—
Telefon: 5-18, 22-98
PODRUŽNICA V TRSTU
CENTRALA V LJUBLJANI
Glavnica in rezerva Dinarijev 60.000.000—
Telefon: 5-18, 22-98
Obrestuje vloge na vložnih knjižicah po 4 %, na tekočih računih po 4 1/2 %
vezane vloge po dogovoru. - Prejema DINARJE na tekoči račun in jih obre-
stuje po dogovoru. — Izvršuje vse v bančno stroko spadajoče posle.
Najprikladnejša zveza z Jugoslavijo
Blagajna je odprta od 9 1/2—12 1/2, in od 14 1/2—16
Podružnice:
GORICA, Brežice, Celje,
Črnomelj, Kranj, Maribor

PODLISTEK
W. Collins:
BREZ IMENA (168)
Roman.
Moje žalostno potovanje me bo zadržalo
štirinajst dni, najdalje tri tedne iz Angleške.
Zelo vam bom hvaležen, če ostanete ves ta
čas pri svojih sorodnikih v Sv. Križu, kar vam
je lahko, ko vam ni treba črtovati ne svoje
udobnosti ne svojih zabav. Če bi slučaj hotel,
da se svidete z Bygravejevimi in bi oni posku-
šali zapeljati vaše dobro srce do tega, da bi
jim odpustili, odbijte jih če nečete zaradi me-
ne pa zaradi sebe.
Prekinite občevanje z mlado damo — naj
mi ostane mlade dame odpuste, če jo tako ime-
nujem! — do mojega povratka. Če vam potem
ne prinese dokaza, tedaj zapustim takoj svo-
jo službo pri Vas in se odrečem vsem zahtevam
napram vam. To obljubljam brez pridržkov
kot dobra katoličanka in poštena ženska.
Vaša zvesta služabnica
Virginia Lecount.
Ona je dobro vedela, da se bi na Noela Van-
stoneja nobeno rotnenje tako vplivalo, kakor

Najboljši šivalni stroji so
I. R. I.
Brezplačen pouk v vezenju.
Posebni stroji za šivanje
in vezenje L. 570.—, za-
klopni z dvema predaloma
L. 720.— Izbira inozem-
skih strojev po najzmer-
nejših cenah.
Zaloga šivalnih strojev in
potrebščin
24 Cervellini, Trst, Via G. Carducci 27
Na zahtevo se pošljejo ceniki.

Zobozdravnik
dr. Lojz Kraigher
specialist za bolezn i ustih in na zobeh
sprejema za vsa zobozdravniška in zobotehniška opravila
v Gorici, na Travniku 20 (Piazza della Vittoria 20
od 9-12 in od 3-5. 27

TVRDKA
GIUSEPPE STRUCHEL
Via Mazzini 36 (vokal Via S. Caterina)
opozarja svoje cenjene odjemalce, da je prejela
veliko izbero za sedanjo sezijo:
Velour, volnen, gladek in Matellasse za plašče,
blago, volneno za moške in ženske. Baršuni
Manchester za obleke. Svileni baršuni in Chiffon.
Baršunaste pletenine novost.
Karakul, Peluches, svilen in volnen za plašče.
Izgotovljeni kožuhi. Kožuhovina za okraske.
Astrakan, velblod, novost
za jope in plašče. Kakor tudi fuštanj, plete-
nine, nogavice, rokavice, volnene in svilene
šerpe, golf, volnene bluže, vatrane in volnene
odeje, pogrinjala, predpostelniki zavese itd.
Velika izbira svilenin, baršuna, čipk, vezenin
in okraskov za
PLESNE OBLEKE
Vse blago najboljše vrste, zjamčeno in po zelo nizkih cenah.
Rdor kupi fino blago prihrani 50%

Tova rniška zaloga nemških slamo-
reznic, 10 in 12 col, z verigo in
brez verige.
Maks Križe - Postojna
trgovina z železom. (633)

Naša zavarovalnica
„UNION“
je največja svetovna zavarovalnica
Delaški kapital Fr. 20 Milijonov, zav.
kapitali v veljavi čez 70 Milijardov Fr.
Ustanovljena 1828.
Generalni zastopnik
AVGUST RAVNIK - GORICA
Corso V. E. 28, I. 444
— Zastopniki se še sprejemajo. —

POZOR!
Od včeraj naprej se pro-
daja v mesnici v via G.
Caprin šte. 8 (Sv. Jakob)
prvovrstno zmrznjeno meso.
Priporoča se lastnik. 651
Inserirajte v „Edinosti“

Ker se tobačnega izvlečka ne dobi vedno, ko bi ga radi imeli, zato moramo okužeti sami za nadomestilo. V to svrhu vzamemo 1 zavoj močnega tobaka in ga skuhamo ali namočimo čez noč v dveh litrih vode, potem tekočino precedimo skozi vsako sito in tobačni izvleček je gotov. To sredstvo se rabi tudi pri drugih živalih in v veliki meri tudi pri sadjarstvu za zatiranje listnih uš. R. C.

Ptičje pošice pri perutnini.
Mi jih navadno imenujemo kurje uši ali kurenci. Te napadajo kokoši navadno ob grebenu in na nogah, koder se jim delajo grinja. Napadene kokoši je treba mazati po nogah in ob grebenu s terpentinovim oljem, petrolejem ali z močno tobakovo vodo. Kur-niki pa je treba večkrat osnažiti z vročim lugom. R. C.

TRZASKA KMETIJSKA DRUŽBA v TRSTU
ulica Raffineria št. 7 ima v zalogi:

Semena: Špinača «Viktoria» in «Viroflay» po L. 6.50 kg. zgodnji nizki grah, seme salatne, solate, radiča, čebulček za sajenje, solatno peso itd.

Detelje: Inkarnatno, domačo in lucerno.
Trave: Laško julkko, francosko pahovko, mačji rep in travniško bilnico.

Umetna gnojila: 19% Tomažovo žlindro «Columeta», 40-43% kalijevo sol, rudniški su-perfosfat in kalcijev cijanamid ali apneni du-sik.

Kmetijsko orodje: pluge, šape, okoličanske, istrske in kraške, trtne in drvesne škarje, strpače, železne grablje, srpe itd.

Amerikansko lepivo za sadno drevje: «Tree Stiche».

Krma za živino: pristne otrobe, debele in drobne, klajno apno itd.

Ptičja krma: ogorščica (ravizon), luščeni oves.

Zveplene (asbestne) trakce itd.

DAROVİ

V počestčenje spomina blagopokojnega ka-nonika Frana Kosca daruje družina Ivana Cok L. 20 lonjerski podružnici «Solskega društva».

— Za isto podružnico je darovala družba Lo-njercevec in Brežanov L. 20. Denar hrani bla-gajničarka.

Bistričani in Trnovci so darovali na čajevem večeru dne 18. 10. t. L. 250.— «Solskemu društvu» v Trstu.

Dr. Karel Ferluga II. Bistrica daruje L. 25.— za «Solsko društvo».

G. Roman Simoniti iz Biljane št. 42 daroval za «Dijaško Matico» L. 25.

V počestčenje spomina blagopokojnega pre-lata Kosca so darovali nekateri pogrebci pri «Županu» v Lonjerju L. 70.— in sicer polovico «Dijaški Matici», polovico podruž. Solskega društva pri sv. Ivanu. V isti nameni in za isto podružnico je darovala gđ. Cok Amalija L. 10.— Srčna hvala vsem darovalcem!

Naročajte in širite „EDINOST“

Direktni uvozi

Pohištva

Nepretrgani dohodi

M. STEINER

d. z. o. z.

Via Geppa 17 - Via Pauliana 1
Vogal Piazza Stazione.

Porčne sobe 50 različnih vrst.
Spalne sobe za eno osebo.
Obedne sobe z usnjatimi stolicami, 20 raz-ličnih vrst.
Pisarne, velika izbora.
Sobane.
Kuhinje popolne in posamezni deli.
Pisalne mize in druga oprema za urade navadne in ameriške mizice in stolice.
Pohištvo, posamezni kosi
po tovarniških cenah.

Najboljši vir nakupa za preprodajalce, go-stilničarje itd. Pošiljajte na deželo z jamstvom.

M. STEINER d. z. o. z.

Via Geppa 17 Via Pauliana 1
Vogal Piazza Stazione.

Velika skladišča v prosli luki brez carine.

Edina velika likvidacija OBUVALA A. MAYER GREGO

TRST - CORSO GARIBOLDI 4

(tik kinematografa Royal)

Najstarejša trgovina v Trstu. - Ustanovljena leta 1878.

Moderno obuvalec za gospe v vseh vrstah in kakovosti od L. 35 naprej. - Izbera moškega obuvalec od L. 45 naprej. - Ve-lika izbora otroških čevljev in sandalov za moške, ženske kakor tudi za otroke.

Prave, najnižje cene v Trstu

ALOJZIJ POVH

urar in zlatar

Piazza Garibaldi 2, I. n. Tel. 3-29

Lastna tovarna in delavnica. Prodaja, kupuje, popravlja vsakovrstne pred-mete. - Korist vsakega je, da se prepriča o cenah.

MIRODILNICA

MARIO FERLIN

Sv. M. Magd. zgorajna 2 Bivio. Tel. 774

prodaja na debelo in drobno. 10

Barve, laki, čopiči, šipe, žebliji, cement, sadra itd. Postrežba na dom.

Bogata izbora slikar. vzorcev (štamptov.)

Velika izbora cepilnih potrebščin.

STARA TVRDKA

RAFFAELE PRISCO

je odprla centralno trgovino

Piazza Garibaldi šte. 2

(PRISCO & LIUZZI)

Velika izbora klobukov

inozemskih in domačih tovarn

po zmernih cenah:

Klobuki fantazija . . . L. 20 naprej

Čepice deške (kolesarske) . . . 5

" (mornarske) . . . 8

" (angleške) . . . 9

Velikanska izbora

čepice moške (zadnji vzorec).

čepice (usnjate) za gospe.

Dežniki (najfinije vrste) za gospe

japonski, zadnji vzorci iz pristne svile.

Dežniki moški, od L. 20— naprej.

Prepričana da naju bo cenj. ob-činstvo podpiralo, kakor je do se-daj podpiralo prodajalno Campo

San Giacomo 18, ki bo nadaljevala

delovanje kot podružnica, beleživa

udana PRISCO & LIUZZI

PODRUŽNICA:

Campo S. Giacomo 18

Privatna klinika Dr. CICERO

Telefon 15

v POSTOJNI

Telefon 15

za vse boleznj izvzete nalezljive.

ŽARKI X

Kabinet za električno zdravljenje

Laboratorij za analizo

Sobe z eno posteljo in skupne sobe z vsem modernim komfortom:

Termosifone, svetloba, kopeli

(561)

Postrežba hitre in ekonomične pomoči, v bližnjih vaseh z lastnim avtomobilom.

GIUSEPPE SPECHAR - TRST

Via S. Caterina 7, vogal Via Mazzini

naznanja cenjenim odjemalcem, da je prejel

veliko izbero tu- in inozemskega blaga

za moške in ženske obleke po konkurenčnih cenah.

Specialiteta: ANGLEŠKO in ČEŠKO BLAGO.

10

ZIMSKE PONUDE

Majhen izvleček iz naših glavnih oddelkov:

Volneno blago

VELOUR za plašče 135 cm. 45.— 33.— 28.—	
VELOUR škotski, debel, 140 cm. 36.— 25.— 22.— 14.—	
DRAPÉ de dame v vseh barvah, 130 cm. 23.— 120 cm. 19.—	
MUFFLON za golf, barvan, debel, 140 cm. 40.— 35.—	
BLAGO angleški tip, visoko 140 cm. 35.— 22.— 14.—	
BLAGO double face, debelo, za paletota, visokost 150 cm. 35.—	
MATLASSE novost sezije, v vseh barvah 135 cm. 42.— naprej	

Bombaževine

TKANINA enotne barve, visokost 55 cm. 2.60	
FUSTANJ, tiskan, visokost 65 cm. 3.90	
FUSTANJ pirenei, enotne barve, visokost 70 cm. 6.—	
FUSTANJ matlassé, barvan vis. 70 cm. 6.50	
FUSTANJ tkanina Tutankamen, visokost 70 cm. 6.70	
FUSTANJ tkanina, velikanska izbora visokost 70 cm. 7.50	
FUSTANJ double face, močan, visokost 70 cm. 11.—	
FUSTANJ double face, visokost 70 cm. 9.50	

Svilenine

Peluches in baršuni	
KARAKUL svilen, 125 cm. 69.—	
130 cm. 52.—	
PELUCHE imitacija kožuhovalne . . . 46.—	
JAGNJEVINA volnena, 130 cm, močne vrste 85.—	
SEALPELUCHE svilen, 130 cm, močne vrste 68.—	
BARŠUN Manchester, 70 cm. 29.—	
DAMASK svilen, 80 cm, za podvlake 19.—	
BROKAT svilen, 80 cm od 26.— naprej	

Perilo

na meter	
PLATNO Madonna, cm 80 3.90	
MADAPOLAN lanen, cm 80 4.—	
PLATNO planinsko, 150 cm 3.90	
PLATNO planinsko, cm 80 8.50	
BRISACE gobaste, 50x90 4.90	
FLANELA bombažasta, bela, cm 70 4.50	
BLAGO ZA PRTE belo in barvano, cm 150 12.—	
IMITACIJA KOŽE 13.50 12.— 9.50	

Rokavice

za moške, ženske in otroke	
KOŽA glaci ali švedske, ženske naj-finejše vrste 14.50	
IMITACIJA KOŽE ali tricot ženske 8.50 7.80 6.50	
IMITACIJA KOŽE fantazija 15.—	
KOŽA irhovina, pralna 26.50	
KOŽA glaci ali švedske, fanta-zija ženske 28.50 23.—	
KOŽA kenguru, moške 22.50	
IMITACIJA KOŽE 13.50 12.— 9.50	

Nogavice

za moške, žensko in otroke	
NOGAVICE mušlinaste, prozorne, s šivom 6.50 5.30	
NOGAVICE prozorne, nitkaste 4.90	
NOGAVICE bombažaste, trpežne . . . 2.60	
NOGAVICE Chemnitz, fine vrste 11.90 7.50	
NOGAVICE moške, trpežne 2.70	
fantazija 1.80	
NOGAVICE za otroke, kratke 1.30 dolge 2.30	
NOGAVICE iz najfinije svile 7.90	

Moške modne potrebščine

izdelki za gospe	
DEŽNI PLAŠČ gabardine gumiran . . 195.—	
DEŽNI PLAŠČ gabardine nasičen . . 295.—	
OVOJKE klobučevina vol-nena 22.50 17.50 12.50	
SRAJCA moderna, z dvema ovrat-nikom 27.80	
SRAJCA bela, najfinije vrste 26.—	
KLOBUKI moderni 32.— 28.— 23.—	
DEŽNIKI svila gloria 26.50	

Kožuhovalne

za gospe	
KOŽUH lapin zglajen, reklamna cena 650.— naprej	
KOŽUH lapin, reklamna cena . . . 850.—	
KOŽUH lapin črn, z velikim ovrat-nikom, reklamna cena 950.—	
JOPA iz kožuhovalne, ameriška mačka 750.—	
COLLIER mufflon, bel 135.— naprej	
COLLIER tibetska koža, črn, siv, rujav 135.—	

Galanterije

potne potrebščine, mila, dišave	
TORBICE usnjate, četverkotne velike 65.— 55.—	
KOVČEGI iz vulkaniziranega vlakna v vseh velikostih od 25.— naprej	
TORBICE ženske iz svile in usnja od 11.— naprej	
STEKLENICE Thermos ½ litra 20.— 15.—	
BOMBONIJE iz alabastra, izbra-ne barve, za poroko 4.50 3.50	
VODA-Lavanda za toileto, močna . . 6.50	

Pletenine

za moške, ženske in otroke	
MAJE ali hlače, moške, dobra vrsta 11.50	
MAJE ali hlače, moške, pristna volna 30.—	
PARURES (maja in hlače, moške) . . 33.—	
KULOTTES (hlače ženske) dobra vrsta 9.80	
KAMIZOLA (predsuknjica) mešana volna 12.—	
KAMIZOLA pristna volna 19.— 18.—	
KOMBINE ženski (život in hlače) . . 42.50	

Bluze

in izdelki tricot	
BLUZE tricot, elegantne, sama volna 25.—	
BLUZE tricot, volna, risbe fantazija 36.—	
BLUZE tricot, volna Tutankamen . . 42.—	
GILET fantazija, zelo moderno . . . 35.—	
GOLF enotne barve, imitacija na roko 42.—	
PRINCESSE, sama volna, zadnji vzorci 75.—	

Preproge in zavese

POGRINJALA vatirana za 2 osebi 190.— za eno osebo 95.—	
POGRINJALA volnena, barvana za 2 osebi 150.— za eno osebo . . . 75.—	
POGRINJALA volnena, barvana, ena oseba 165.—	
POGRINJALA velblodova volna, ena oseba 85.—	
POGRINJALA velblodova volna, ena oseba 105.—	
POGRINJALA velblodova volna, ena oseba 165.—	
POGRINJALA velblodova volna, dve osebi 265.—	
PREDPOSTELJNIK od 32.— naprej	
PREDPOSTELJNIK iz kože od 85.— naprej	

Izdelki

za gospe	
PLAŠČ debel, double face 140.—	
PLAŠČ Velour vezen 150.—	
PLAŠČ fantazija, ovratnik, zapestnice iz kožuhovalne 375.—	
PLAŠČ peluche, imitacija kožuhovalne 390.—	
PRINCESSE volnen, nov vzorec . . . 145.—	
JOPE imitacija jagnjevine tričetrt dolge 335.—	

Izdelki

za otroke	
OBLEKCA ali bajaco volnen . . . 19.— 16.—	
JOPICA volnena 33.50 27.—	
OBLEKCA ali bajaco iz flanele 11.50 13.50	
KOLESARSKJE maje, sama volna 15.— 12.—	
PLAŠČ dežni, gumiran za solarje . . 65.—	
ČEPICE volnene 4.80 3.80 2.50	

Kože, volna in okraski

OSTRIŽKI KOŽUHOVIN	
5 cm visoki, 100 cm dolgi, črni, rujavi 11.50	
10 cm visoki, 100 cm dolgi, črni, rujavi 20.—	
15 cm visoki, 100 cm dolgi, črni, rujavi 32.—	
OVRATNIKI ravni, izgotovljeni, črni, rujavi 16.50	
LAPIN črni 10.50	
VOLNA za Golf v vseh modnih barvah 10 dkg 4.50 naprej	
Mufflon, kenguru, lisice, bobri, amerišanski Opossum, zajci, lapin i. t. d.	

Športni predmeti

obleke	
MAJE za hribolazce, kolesarje, smučače itd., sama volna . . . 55.— 39.—	
TELOVNIKI sama volna, brez rokavov 34.—	
TELOVNIKI sama volna, z rokavi . . 54.—	
GOLENICE volnene 18.— 12.—	
GOLENICE znamke aiglon, paj-boljša oblika 12.— 9.75	
NOGAVICE in vrhnje nogavice, ženske in moške, sama volna 12.— 7.50	
Izbira palic, steklenic in kozarcev za vsak šport.	

ÖHLER

ÖHLER